

6360 SAYILI KANUN'UN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE SİSTEMİNE ETKİLERİ: KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Sefa USTA¹²

Elvettin AKMAN³

Mustafa KOCAOĞLU⁴

Öz

Türkiye’de büyükşehir belediye sisteminin temelini 1982 Anayasası oluşturmaktadır. Anayasa’nın 127. Maddesi’ne dayanılarak, 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanun 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı kanunla ile yürürlükten kaldırılmıştır. 2012 yılında kabul edilen ve 30 Mart 2014 yerel seçimleri sonrası uygulamaya konulan 6360 sayılı kanun büyükşehir belediye sistemine yönelik yapısal ve işlevsel önemli değişiklikler getirmiştir. Buradan hareketle hazırlanan çalışmanın temel sorunsalı, 6360 sayılı kanun esas alınarak, Türkiye’de büyükşehir belediye sisteminin değişim ve dönüşümünün, Konya Büyükşehir Belediyesi özelinden hareketle irdelenmesidir. Çalışma kapsamında öncelikle Türkiye’de büyükşehir belediye sisteminin tarihsel süreç içerisinde gelişim ve değişimi incelenmektedir. 6360 sayılı yasal düzenlemenin büyükşehir belediye sistemine olan etkilerinin genel hatlarıyla ele alındığı çalışmada son olarak 6360 sayılı kanunun Konya Büyükşehir Belediye’si idari ve mali yapısına etkisi irdelenmektedir. Bu kapsamda hazırlanan çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden mülakat yönteminden faydalanılarak, büyükşehir belediyesi yöneticileri ile kapsamlı görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Büyükşehir Belediyeleri, Etkinlik, İdari Kapasite, Konya Büyükşehir Belediyesi

1 Makalenin Geliş Tarihi: 02.04.2018

Makale Kabul Tarihi: 25.04.2018

2 Dr. Öğretim Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniv. İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sefausta@kmu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3846-7987

3 Dr. Öğretim Üyesi, Süleyman Demirel Üniv. İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, elvettinakman@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2303-840X

4 Doç. Dr., Ahi Evran Üniv. İ.İ.B.F., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, mkocaoglu@ahievran.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9341-6341

Atıf: Usta, S., Akman E., Kocaoğlu M. (2018). 6360 Sayılı Kanun’un Büyükşehir Belediye Sistemine Etkileri: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Tesam Akademi Dergisi, Yerel Yönetimler Özel Sayısı*, 217 - 249. <http://dx.doi.org/10.30626/tesamakademi.419253>

Effects of Law No. 6360 on Metropolitan Municipality System: The Case of Konya Metropolitan Municipality

Abstract

1982 Constitution is the basis of the metropolitan municipality system in Turkey. Based on Article 127 of the Constitution, in the year of 1984, the Law no. 3030 on Metropolitan Municipality was adopted. This law has been abolished by the law no. 5216 adopted in 2004. The Law No. 6360, adopted in 2012 and put into practice after the March 30, 2014 local elections, has made significant structural and functional changes to the metropolitan municipal system. From this point of the view, the main problem of the study, is to examine Konya Metropolitan Municipality, based on Law No. 6360, change and transformation of metropolitan municipality system of in Turkey. In this study, firstly, the historical process of development and change in the system of metropolitan municipalities in Turkey are examined. The study which, deals with the effects of the legal regulations on the metropolitan municipal system, finally, the impact of the 6360 numbered law on the administrative and financial structure of the Konya Metropolitan Municipality is examined. In this study, comprehensive interviews were conducted with managers of metropolitan municipality by using interview method from qualitative research techniques.

Keywords: Local Governments, Metropolitan Municipality, Efficiency, Administrative Capacity, Konya Metropolitan Municipality

Giriş

Dünyada yaşanan ekonomik ve teknolojik gelişmelere koşut olarak yönetim anlayışlarında da değişimler ve gelişmeler yaşanmaktadır. Özellikle içerisinde bulunduğumuz dijital çağda kentler teknolojik, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel açılardan bir değişim ile karşı karşıyadırlar. Bu değişimden kaçınmak pek de mümkün görünmemektedir. Her ülke sahip olduğu değerler ve alt yapıyı dikkate alarak kendine özgü bir yönetim modeli ortaya koymaktadır. Üniter ve merkezîyetçi bir yönetim yapısına sahip Türkiye'de ise, 2000'li yıllar itibari ile daha esnek ve âdem-i merkezîyetçiliğin de ön plana çıkarıldığı bir yapı için farklı kanuni düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Metropol olarak adlandırılan büyükşehirlerde gerçekleştirilen kanuni düzenlemelerden etkilenen birimlerin başında gelmektedir. 1982 Anayasasınının 127. maddesinde ifade edilen 'büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir' hükmü çerçevesinde 1984 yılında kamu yönetimi sistemine dâhil olan büyükşehir belediyeleri 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı kanun ile il mülki sınırında büyükşehir belediye modeline geçmiş (İstanbul ve Kocaeli illerinde uygulamaya konulmuş) ve birtakım önemli düzenlemelere yer verilmiştir.

Sekiz yıl sonra İstanbul ve Kocaeli illerinde uygulamaya sokulan il mülki sınırında hizmet sunumunu öngören sistem 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 06.12.2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmış ve 30.03.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca 14 yeni büyükşehir belediyesi kurulmuş ve yerel yönetim sisteminde köklü değişiklikler meydana gelmiştir.

Literatür incelendiğinde 6360 sayılı kanunun etkilerinin farklı boyutlar açısından çeşitli büyükşehirler özelinde farklı çalışmalar yapılarak incelendiği görülmektedir⁵. Bu çalışmada ki temel amaç ise, yerel yönetim

5 Detaylı Bilgi İçin Bakınız: Mithat Arman Karasu, "6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri -Şanlıurfa Örneği"; Hale Biricikoğlu ve Duygu Demirel Duyar, "6360 Sayılı Yasa'nın Genişleyen Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sınırının Etkinlik ve Verimliliğe Etkisi Bağlamında Değerlendirmesi: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Örneği"; Ferit İzci ve Menaf Turan, "Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği" ve F. Neval Genç, 6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri vb. pek çok çalışma bulunmaktadır. Ayrıca Ömer Faruk Tekin tarafından "Türkiye'de Büyükşehir Yönetimi ve 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Değişim: Konya Örneği" isimli makale çalışması 2018 yılının başında yayınlanmıştır. Çalışma 6360 sayılı Kanun ile öngörülen yeni büyükşehir modelinin Konya ilini hangi boyutlarda nasıl

sisteminde köklü değişiklikler getiren 6360 sayılı kanuni düzenlemenin sonrasında uygulamada büyükşehir belediyeleri açısından ne gibi sonuçlar doğurduğunu uygulamacılar ile gerçekleştirilen görüşmeler çerçevesinde yapılan projeler bazında irdelemektir.

Çalışma kapsamında Konya Büyükşehir Belediyesinde farklı birimlerde görev yapan yöneticiler ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak önceden hazırlanan sorular sorulmuştur. Görüşme esnasında gidişata göre farklı sorular sorularak yöneticilerin yanıtlarını açmaları sağlanmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler deşifre edildikten sonra analiz edilmiştir.

Türkiye’de Büyükşehir Belediye Sisteminin Serencamı/Gelişimi

Türkiye’de Büyükşehir Belediye sistemi tarihsel olarak incelendiğinde, büyükşehir belediye sistemine anayasal dayanak kazandırılan 1982 Anayasası ilk olarak dikkati çekmektedir. 1982 Anayasası’nın 127. Maddesinde “Kanunla, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir” şeklinde bir düzenleme yer verilmiştir. Anayasa’da gerçekleştirilen bu düzenlemeye istinaden 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu kabul edilmiş ve “İstanbul, Ankara ve İzmir’de” büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. 3030 sayılı kanunda büyükşehir belediyelerinin sınırları, ismini aldığı büyükşehir belediye sınırları olarak belirlenmiştir.

Arıkboğa (2013, s. 50-51) çalışmasında Türkiye’de büyükşehir belediye (BŞB) modelinin uygulanmaya başlandığı yılın 1984 olmasına rağmen biraz daha geçişmişten başlamak gerektiğini ifade etmektedir. Özellikle 1960’ın sonlarına doğru il merkezlerinde göç ve büyümeden kaynaklı olarak meydana gelen hızlı şehirleşmeye ilişkin yönetsel sorunların nasıl çözüleceği büyükşehirler konusunda bir arayış dönemine girildiğini belirtmiştir.

1982 Anayasasına eklenen “büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri kurulabilir” hükmü ve I. Özal Hükümetinin hızlı bir irade ortaya koyması neticesinde 195 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Türkiye’de 1984 yılında büyükşehir belediyesi sistemine geçilmiştir. 1984 yılı içerisinde çıkartılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve kanunun uygulama yönetmeliği ile de sistem daha sağlam bir zemine oturtulmuştur (Özgür ve Savaş Yavuzçehre, 2016, s. 905).

---

etkilediğini veriler yoluyla ele alınmıştır.

Büyükşehir olma özelliği taşımamalarına rağmen, bazı il merkezlerinde yapılan kanuni düzenleme ile yeni ilçeler kurularak, büyükşehir belediyesi kurulması yolu tercih edilmiştir. Özellikle genel bütçe vergi gelirlerinden büyükşehir belediyelerine ayrılan paydan yararlanmak isteyen il belediyeleri büyükşehir statüsüne kavuşmuştur (Adana, Bursa, Gaziantep, Kayseri ve Konya gibi). Bu arzuya sahip pek çok il tarafından oluşturulan baskı ve her defasında kanuni düzenleme yapmanın yorucu olması ve zaman alması nedeniyle 1993 yılında çıkarılan 504 sayılı Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile “alt kademe belediyesi” adı altında yeni bir yerel yönetim birimine kanuni dayanak oluşturulmuş ve büyükşehir belediyesi kurulması kolaylaştırılmıştır (Polatoğlu, 2015, s. 46). Böylece Antalya, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Mersin, İzmit ve Samsun olmak üzere yedi ilde büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Bu şekilde kurulan büyükşehir içi ilk kademe belediyelerinin sayısı, Antalya, Diyarbakır, Mersin ve İzmit’te üç, Eskişehir, Erzurum ve Samsun’da ise, iki olarak belirlenmiştir. 1999 yılında yaşanan Marmara depremi sonrasında, 2000 yılında 593 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adapazarı da büyükşehir statüsü kazanmış ve üç tane ilk kademe belediyesi oluşturulmuştur (Kılınç, 2010, s. 72).

2004 yılında 5216 sayılı kanunun Resmi Gazetede yayımlanmasına kadar yürürlükte kalan 3030 sayılı kanun, büyükşehir yönetim sistemine ilişkin çeşitli sorunlar içerse de sürece önemli katkı sağlamıştır. Büyükşehir belediyelerinin kuruluşu, sınırlarının belirlenmesi ve planlama açısından 3030 sayılı kanuna göre daha somut ve anlaşılır ölçütlerin ortaya konduğu 5216 sayılı kanun ise ülkemizde büyükşehir yönetimine ilişkin bir diğer önemli yapı taşıdır (Özdemir ve Meşhur, 2011, s. 173-174).

5216 sayılı Kanunun 3. maddesinde büyükşehir belediyesi, en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır. Yapılan bu tanım ile büyükşehir belediyelerinin idari ve mali anlamda özerkliği ilk defa kanuni bir zemine kavuşturulmuştur. Öte taraftan 504 sayılı KHK’da alt kademe belediyesi olarak ifade edilen birim ‘ilk kademe belediyesi’ne dönüştürülmüş ve büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediye olarak tanımlanmıştır (Çolak, Sağlam ve Topal, 2017, s. 8).

Bu kanun ile coğrafi ölçüm ve nüfus şartı getirilerek büyükşehirlerin sınırları ve görev alanları genişletilmiştir. Ayrıca “pergel” düzenlemesi adı verilen bir yöntem ile illerdeki valilik binaları merkez kabul edilerek nüfusu bir milyona kadar olan illerde yarıçap 20 km, 1-2 milyon arasındaki illerde 30 km ve 2 milyondan fazla olan illerde ise 50 km yarıçap sınırı, büyükşehir belediye sınırı olarak belirlenmiştir. İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediye sınırları il idari sınırı olarak kabul edilmiştir (Ayyıldız, Çiçek ve Ayyıldız, 2016, s. 281). Böylece sekiz yıl sonra yapılacak olan 6360 sayılı kanunun temelleri atılmıştır.

2004 yılından sonra gerçekleştirilen düzenlemeler ile büyükşehir belediye sistemini etkileyen yerel yönetim düzenlemeleri hayata geçirilmiştir. Bu kanuni düzenlemeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1

2004 Sonrası Yerel Yönetimler Alanında Gerçekleştirilen Kanuni Düzenlemeler

Kanun Adı	Sayı Numarası	Yılı
Büyükşehir Belediye Kanunu	5216	2004
Belediye Kanunu	5393	2005
İl Özel İdaresi Kanunu	5302	2005
İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun	5779	2008
Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	5747	2008
On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	6360	2012

Kaynak: Kanuni düzenlemelerden derlenmiştir.

2008 yılında yürürlüğe giren 5747 sayılı Kanun ile belediyelerin ölçeklerine yönelik iki temel düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemelerden ilki alt kademe belediyelerinin kaldırılması; ikincisi ise nüfusu 2 binin

altına düşen 862 belde belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak köy statüsüne dönüştürülmesidir. Ayrıca 50 bucak kaldırılmış ve 43 yeni ilçe kurulmuştur. Ancak 5747 sayılı kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne dava açılması ve bu süreçte Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yüksek Seçim Kurulu'nun aldığı çeşitli kararlar sonucunda Kanunun belde belediyeleri ile alakalı kısmı yürürlüğe girmemiştir (Canpolat, 2010, s. 95; <http://www.mevzuat.gov.tr>; 05.01.2018).

Türkiye'de 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile üç büyük kentin büyükşehir statüsü kazanması ile başlayan büyükşehir deneyimi bir sonraki kanuni düzenleme olan ve 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa kadar 16 il belediyesinin gerçekleştirilen kanuni düzenlemeler ile büyükşehir belediyesi statüsü elde etmesi ve son olarak da 2012 yılında çıkarılarak 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı kanun ile 14 yeni ilin büyükşehir belediyesi statüsü almasıyla devam etmiştir (Tekin, 2018, s. 88). Bundan sonraki süreçte siyasi iktidar tarafından büyükşehir olmak için gerekli nüfus kriterinin düşürülerek pek çok ille büyükşehir statüsü verilmesi ya da birden fazla ili bir araya getirecek bir bütünşehir modelinin planlandığı gazete haberlerinde ve TV programlarında sıkça dile getirilmektedir.

6360 Sayılı Kanun ve Büyükşehir Belediye Sistemine Yansımaları

6360 sayılı "On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" (2012) 30 Mart 2014 yerel seçimleri sonrasında uygulamaya konulmuştur.

Kanunun 08.10.2012 tarihli genel gerekçesinde, büyükşehir alanında sunulan hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi ile ortaya çıkan ölçek ekonomileri sayesinde hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalite yükselecek, daha az kaynak ile daha çok ve kaliteli hizmet sunulması mümkün hale gelebilecektir. Hâlihazırda birden fazla merkezden verilen hizmetlerin daha büyük ve ideal ölçekteki bir merkez tarafından verilmesi birim maliyetler ve kişi başına kamusal harcamaları da azaltacaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde il sınırında hizmet üretecek büyükşehir belediye modeli aşağıda belirtilen olumlu gelişmeleri ortaya çıkaracaktır denmektedir (<http://www2.tbmm.gov.tr>; 07.01.2018):

- Geniş bir hizmet alanı olan büyükşehir belediyeleri teknolojik imkânlardan daha fazla yararlanabileceklerdir.
- Geniş bir hizmet alanı olan büyükşehir belediyeleri nitelikli

personel istihdam edilebilecek ve verimlilik artışı sağlanacaktır.

- Geniş bir hizmet alanı olan büyükşehir belediyeleri, merkezden gönderilecek kaynakların etkin kullanımını sağlayacaktır.
- İl sınırları içinde bütünleştirilmiş yerel yönetim birimleri arasında kaynakların kullanımı ve sahip olunacak imkânlar açısından daha adil bir yapı ortaya çıkabilecektir.
- Üst imar planları çerçevesinde il çapında uyumlu imar uygulamaları gerçekleştirilebilecektir.

İstanbul ve Kocaeli illerinde 2008 itibari ile geçerli olan büyükşehir belediyesi sınırının aynı zamanda il mülki sınırı olması uygulamasının hizmetlerde bütünlüğü ve etkinliği sağlayacağı belirtilerek bu uygulamanın yaygınlaştırılması gerektiği savunulmuştur. Bu kapsamda 2012 yılında kabul edilen ve 30 Mart 2014 Yerel Yönetim Seçimleri sonrasında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun'un getirdiği değişiklikler şu şekilde sıralanabilir (Zengin, 2014, s. 102-103; <http://www.mevzuat.gov.tr>, 12.01.2018):

- 14 Yeni Büyükşehir Belediyesi ve Büyükşehir Belediye sınırları içinde 27 yeni ilçe kurulmuştur (md.1).
- Mevcutlar dâhil, tüm büyükşehir belediyelerinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur (md.34)
- Mevcut ve yeni kurulan Büyükşehir Belediyelerinin olduğu illerde kurulu bulunan, Mahalli İdare Birlikleri kaldırılmıştır (Geçici, md.1)
- Mevcutlar dâhil, tüm büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olarak belirlenmiştir (md.1, md.6)
- İlçe belediyelerinin sınırları, ilçe mülki sınırı olarak belirlenmiştir (md.6)
- Büyükşehir Belediyesi olan ve büyükşehir belediyesine dönüştürülen illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve mahalle haline getirilmiştir (md.1)
- Mevcut ve yeni kurulan Büyükşehir Belediyelerinin buldukları illerdeki İl Özel İdarelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır (md.1)
- Büyükşehir Belediyesi olan ve büyükşehir belediyesine

dönüştürülen illerin bucakları ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır (md.1)

- Büyükşehir olan illerin dışında kalan 51 ilde, nüfusu 2000'den az belediyeler başka hiçbir özellik göz önünde bulundurulmadan kapatılarak köye dönüştürülmüştür. Bu hükümlerle toplam 559 belediye tüzel kişiliğini yitirmiştir
- 6360 sayılı kanun ile mali yapıda da (5779 sayılı kanunda) önemli değişikliklere gidilmiştir.
- Genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının; % 1.50'si büyükşehir dışındaki belediyelere, % 4.50'si büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine % 0.5'i il özel idarelerine aktarılmaktadır.

Kapsamlı bir idari dönüşüm meydana getiren 6360 sayılı Kanun farklı kesimler tarafından çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. 6360 sayılı kanunla ilgili yapılan olumsuz eleştiriler genel hatlarıyla şu şekilde sıralanmaktadır (Çolak, Sağlam ve Topal, 2017, s. 11-12; Gezgüç, Aldemir ve Uzun, 2015, s. 464-465):

- İl özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliğinin kanunla kaldırılmasının, ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi haline dönüştürülmesine ilişkin Anayasa değişikliği yapılmadığından anayasaya aykırı olduğunun ileri sürülmesi,
- Hizmette yerellik (subsidiarite) ve yerel özerklik (AYÖŞ) ilkelerini zedeleyeceği,
- Yerel demokrasi ve yerel katılımın azalacağı düşüncesi,
- Yüzölçümü olarak büyük illerde hizmet sunmanın zorluğu (Konya, Antalya, Mersin gibi),
- Ölçek sorunu sanayileşme, hızlı kentleşme, teknolojik gelişmelerin, kamu hizmetlerinin kapsamını ve ölçek boyutlarını büyütmesi ve yönetim yetersizliklerinin ortaya çıkması,
- İdari ve mali özerkliğin sarsılması,
- Vatandaş talebinden ziyade, tepeden inme bir reform olduğu algısı.

6360 sayılı kanuni düzenleme öncesinde Türkiye'de 16 büyükşehir belediyesi bulunmaktaydı. Bu büyükşehir belediyeleri arasında sadece İstanbul ve Kocaeli illerinde il mülki sınırı aynı zamanda büyükşehir

belediye hizmet sınırı olarak belirlenmiştir. Ancak 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra 14 yeni büyükşehir belediyesinin de sisteme dâhil olmasıyla sayı 30'a çıkarken öte taraftan tüm büyükşehir belediyelerinin hizmet alanı il mülki sınırları olmuştur. Aşağıdaki tablolarda kanuni düzenleme öncesi ve sonrası duruma yer verilmiştir.

Tablo 2

Türkiye'de Büyükşehir Belediyeleri (6360 Öncesi)

Belediye	Nüfus	Ku- ruluş Tarihi	Kanuni Dayanak	Hizmet Sunulan Alan (6360 Öncesi)	Hizmet Sunulan Alan (6360 Sonrası)
İSTANBUL	14.3177.018	1984	3030 Ka- nun	İl Mülki Sınırı	İl Mülki Sınırı
ANKARA	5.150.072	1984	3030 Ka- nun	50 km	İl Mülki Sınırı
İZMİR	4.113.072	1984	3030 Ka- nun	50 km	İl Mülki Sınırı
ADANA	2.165.595	1986	3306 Ka- nun	30 km	İl Mülki Sınırı
BURSA	2.787.539	1987	3391 Ka- nun	30 km	İl Mülki Sınırı
G.ANTEP	1.889.466	1987	3398 Ka- nun	20 km	İl Mülki Sınırı
KONYA	2.108.808	1987	3399 Ka- nun	20 km	İl Mülki Sınırı
KAYSERİ	1.322.376	1988	3508 Ka- nun	20 km	İl Mülki Sınırı
ANTALYA	2.222.562	1993	504KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
D.BAKIR	1.635.048	1993	504KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
ERZURUM	763.320	1993	504KHK	20 km	İl Mülki Sınırı

ESKİŞEHİR	812.320	1993	504KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
KOCAELİ	1.722.795	1993	504KHK	İl Mülki Sınırı	İl Mülki Sınırı
MERSİN	1.727.795	1993	504KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
SAMSUN	1.269.989	1993	504KHK	20 km	İl Mülki Sınırı
SAKARYA	932.706	2000	593KHK	20 km	İl Mülki Sınırı

Kaynak: İzci ve Turan, 2013: 124, TÜİK

Tablo 2 incelendiğinde 6360 sayılı kanuni düzenleme öncesinde büyükşehir belediyelerine bakıldığında Ankara ve İzmir’de hizmet sunulan alan 50 km, Adana ve Bursa’da 30 km iken İstanbul ve Kocaeli hariç (İl Mülki Sınırı) diğer illerde 20 km’dir. Mevcut 16 büyükşehirde kanuni düzenlemeden sonra hizmet alanı genişleyerek tüm il sınırları olmuştur. Aşağıda yer alan Tablo 3’te ise yeni büyükşehir olan belediyelere yer verilmiştir. Bu belediyeler büyükşehir belediyesi sıfatını kazandıkları andan itibaren hizmet alanı olarak il mülki sınırı olarak belirtildiğinden bu şekilde hizmet üretmektedirler.

Tablo 3

Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri (6360 Sonrası Eklenenler)

Belediye	Nüfus	Kuruluş Tarihi	Kanuni Dayanak	Hizmet Sunulan Alan
AYDIN	1.041.979	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
BALIKESİR	1.189.057	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
DENİZLİ	978.700	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
HATAY	1.519.836	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
MALATYA	769.544	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
MANİSA	1.367.905	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
KAHRAMANMARAŞ	1.089.038	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
MARDİN	788.996	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
MUĞLA	894.506	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
TEKİRDAĞ	906.732	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
TRABZON	766.782	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
ŞANLIURFA	1.845.667	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
VAN	1.085.542	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı
ORDU	724.268	2014	6360 Kanun	İl Mülki Sınırı

Kaynak: TÜİK

6360 Sayılı Kanunun Konya Büyükşehir Belediyesi'ne Yansımaları/ Etkileri⁶

Çalışmanın amacı, yöntemi, kapsamı ve sınırlılıklarının öncelikle ele alındığı bu kısımda, ayrıca 6360 sayılı kanunun Konya Büyükşehir Belediyesi'ne etkilerine yönelik Konya Büyükşehir Belediyesi yöneticileri ile görüşme sonucunda elde edilen bilgiler, bulgular, öneri ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Çalışmanın Amacı, Yöntemi, Kapsam ve Sınırlılıkları

Çalışmanın temel amacı, Büyükşehir belediye sisteminde önemli değişiklikler getiren 6360 sayılı kanunun etkilerinin, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal, idari ve mali yapısına, işlev ve faaliyetlerine etkisinin değerlendirmeye tabi tutulmasıdır. 6360 sayılı kanun ile birlikte Konya Büyükşehir Belediyesi'nin, görev ve faaliyet alanında nasıl bir değişim olduğunun irdelenmesi ve buna yönelik değerlendirme ve önerilerin ortaya konulması çalışmanın bir diğer temel amacıdır.

Bu temel amaç ekseninde hazırlanan çalışmada nitel araştırma tekniklerinden mülakat yönteminden yararlanılmıştır. 6360 sayılı kanunun Konya Büyükşehir Belediyesi'ne yansımalarını görebilmek için, Şubat-Nisan 2016 tarihleri arasında Konya Büyükşehir Belediyesi'nin üst düzey yöneticileri ve birim amirleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen kişiler ve birimleri aşağıdadır:

- Haşmet OKUR, Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri (Görüşme tarihinden sonra emekliye ayrılmıştır),
- Ercan USLU, Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı,
- S. Şenol AYDIN, Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı,
- Hasan KILCA, Konya Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşaviri,
- Mustafa EKİZ, Konya Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanı,
- Mustafa YAZLIK, Konya Büyükşehir Belediyesi Koordinasyon Dairesi Başkanı,

⁶ Çalışmanın bu kısmının yazılmasında yukarıda isimleri zikredilen Konya Büyükşehir Belediyesi yöneticileri ile Şubat-Nisan 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bilgiler ve bulgulardan yararlanılmıştır.

- Nurullah EROL, Konya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı,
- Yakup YENİLMEZ, Konya Büyükşehir Belediyesi Mali Hizmetler Dairesi Başkanı,
- Yaşar İNCİKLİ, Konya Büyükşehir Belediyesi Bilgi İşlem Dairesi Başkanı.

Çalışma kapsamında, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyetleri incelenmiştir. Buradan hareketle çalışmanın ilk kısıtı uygulamanın gerçekleştirildiği il ile sınırlı olmasıdır. Konya Büyükşehir Belediyesi'ne odaklanılması sebebiyle, mülakat sonucu elde edilen bilgi ve bulguların ülke bütününe genellenmesi amaçlanmamaktadır. Çalışma belli bir zaman diliminde yapıldığından (Şubat-Nisan 2016) çalışma yapıldığı zamanla sınırlıdır.

Çalışmada Elde Edilen *Bulgular ve Değerlendirmeler*

Konya Büyükşehir Belediyesi, Türkiye'de il genelinde nüfus bakımından 7. sırada yer almaktadır. Hizmet sunulan alan itibariyle yüzölçümü olarak en büyük il Konya'dır. Bu açılardan bakıldığında gerçekleştirilen kanuni düzenlemenin en fazla etkilediği büyükşehir belediyesi Konya'dır. Yapılan düzenleme sonrasında yaşanan değişimlere aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

Konya Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sunduğu Alan ve İdari Yapıdaki Değişim

6360 sayılı kanun sonrası süreçte, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin idari yapısı ve hizmet sunduğu alan bakımında değişim ve dönüşüm yaşanmıştır. Büyükşehir Belediyesi'ndeki ilk dönüşüm büyükşehir belediye meclis üye sayısında yaşanmıştır.

Tablo 4

Konya Büyükşehir Belediye Meclis Üye Sayısında Değişim

	2009 Yerel Seçimleri	2014 Yerel Seçimleri
İl Özel İdaresi (İl Genel Meclisi Üye Sayısı)	90	-
Büyükşehir Belediyesi (Büyükşehir Belediye Meclis Üye Sayısı)	27	130

6360 sayılı kanun ile birlikte büyükşehirlerde il özel idareleri kaldırılması ile birlikte, İl Genel Meclisi üyeliği için seçimler kaldırılmıştır. Bundan dolayı, 2009 seçimlerinde büyükşehir belediye meclis üyesi sayısı 27 iken 2014 yerel seçimlerinde bu sayı 130'a yükselmiştir. Konya Büyükşehir belediyesinde bir diğer değişim personel sisteminde ve yapısında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 5

Konya Büyükşehir Belediye Personel Yapısında Değişim

İl Özel İdaresi	İlçe Belediyeleri	Belde Belediyeleri	Toplam	BŞB'de Kalan	DPB'ye (Havuz) aktarılan
115 işçi	150 işçi	203 işçi	468 işçi	338 işçi	130 işçi
226 memur	115 memur	154 memur	495 memur	354 memur	141

Tüzel kişiliği kaldırılan yerel yönetim birimlerinde çalışan personelin büyükşehir belediyesi, ilçe belediyeleri ve Büyükşehir'e bağlı kuruluşlara dağıtımı sağlanmıştır. Personelin bir kısmı Devlet Personel Başkanlığı'na aktarılırken, diğer kısmı ise büyükşehir kadrosuna dâhil edilmiştir.

2014 yerel seçimleri öncesi memur sayısı 770 iken, 2014 yerel seçimleri sonrası bu sayı 1128'e (2016 verilerine göre) yükselmiştir. Memur sayısında artış oranı %48 olarak ortaya çıkmıştır. Personel sayısındaki

bu artış ile birlikte büyükşehir belediyesinin hizmet sunduğu alanda da değişim yaşanmıştır.

Tablo 6

Konya Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sunduğu Alan

5216 sayılı Kanun (Hizmet Sunulan Alan)	6360 sayılı Kanun (Hizmet Sunulan Alan)
Konya Valilik merkez alınarak 20 km yarıçapında	İl Mülki Sınırı
2100 km ²	41000 km ²

6360 sayılı kanun öncesi süreçte hizmet sunulan alan 20 km yarıçapı ile sınırlı iken kanun sonrası hizmet sunulan alan il mülki sınırına dönüşmüştür. Hizmet sunulan alan 2.100 km²'den 41.000 km²'ye yükselmiştir. Hizmet sunulan alan ile birlikte büyükşehir belediyesinin sorumlu olduğu yol ağı da artmıştır.

Tablo 7

Konya Büyükşehir Belediyesi Sorumlu Olduğu Yol Ağı

5216 sayılı Kanun (BŞB'nin sorumlu olduğu yol ağı)	6360 sayılı Kanun (BŞB'nin sorumlu olduğu yol ağı)
520 km	5000 km (Yaklaşık)

6360 sayılı kanun öncesi dönemde büyükşehir belediyesinin sorumlu olduğu yol ağı 520 km iken kanun sonrası süreçte yaklaşık on kat artarak 5000 km'ye ulaşmıştır. Büyükşehir belediyesi, idari bölümlere açısından büyük bir değişim gerçekleşmiştir.

Tablo 8

Konya Büyükşehir Belediyesi İdari Bölümleme

	6360 Sayılı Kanun Öncesi	6360 sayılı Kanun Sonrası
Belde Belediyesi	168	-
Köy	288	-
Orman Köyü	296	-
Hizmet Sunulan İlçe Sayısı (BŞB İlçe Sayısı)	3	31
Hizmet Sunulan Mahalle Sayısı	170	1188

6360 sayılı kanun öncesi dönemde, Konya ilinde 168 belde belediyesi, 288 köy, 296 orman köyü faaliyetlerini yürütürken, kanun sonrası dönemde belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüşmüştür. 6360 öncesi dönemde Konya büyükşehir belediyesinin hizmet alanına giren ilçe sayısı 3 iken, kanun sonrası bu sayı 31'e yükselmiştir. Kanunla birlikte hizmet sunulan mahalle sayısı artış göstererek 170'den 1188'e çıkmıştır.

Büyükşehir Belediyesinin İdari Kapasitenin Geliştirilmesine Yönelik Etkileri

6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte büyükşehir belediyelerinin hizmet ölçeğinde ve çeşidinde ve/veya yoğunluğunda gerçekleşen değişim, söz konusu belediyelerin kurumsal ve yapısal olarak da belli bir değişime gitmelerini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda, 6360 sayılı kanun ile birlikte kurumsal yapıda idari kapasiteyi geliştirmeye yönelik önemli adımlar atılmıştır. Tarımsal hizmetler Daire Başkanlığı, Kırsal Hizmetler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı, Muhtarlık Hizmetleri Şube Müdürlüğü oluşturulan yeni birimlerdir. Ayrıca bölgesel düzeyde gerçekleştirilmiş olan bir takım yeni idari ve kurumsal yapılanmalar olduğu da görülmektedir.

Tarımsal ve Kırsal Hizmetler Alanında Yeniden Yapılanma

6360 sayılı kanun kapsamında Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu çerçevede Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı'nın kurulmasının gerekçeleri şu şekilde ifade edilmiştir:

- Bölgesel projelerin hayata geçirilebilmesi için bölgesel yapılanmalar oluşturulması,
- Yeni bağlanan mahallelerin genel itibariyle kırsalda olması,
- Geçim kaynağı olarak Tarım ve Hayvancılığın ön plana çıkması ve bu alanın desteklenmesi,
- Yeni proje ve yatırımlarla yerinde istihdam ve geçimin sağlanmasıdır.

Tarım ve hayvancılığın desteklenebilmesi amacıyla oluşturulan, Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı aracılığıyla gerçekleştirilen hizmetlerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı tarafından tarım ve hayvancılığa destekler gerçekleştirilmiştir.
- Tarım desteğinin artırılarak sürdürüldüğü; fidan destekleri ve sulama projesi yatırımlarının yanında çiftçi eğitim seminerlerine de önem verildiği ifade edilmektedir.
- 2015 yılında 789 mahallede hayvancılık ve tarımsal üretime yönelik verilen eğitimlere 24 bin 589 kişi katılmıştır.
- Konya genelindeki çiftçilere 2015 yılında 10 milyon liralık fidan desteği sağlanmış, 22 milyon liralık küçük ölçekli sulama projesi yatırımı gerçekleştirilmiştir.

Tarım ve hayvancılığı destekleyebilmek amacıyla gerçekleştirilen yapısal değişikliklerle birlikte, köyden mahalleye dönüşen alanlarda hizmet sunabilmek ve kırsal alanda hizmet sağlayabilmek adına Kırsal Hizmetler ve Koordinasyon Daire Başkanlığı kurulmuştur. Başkanlık kurulmasının gerekçeleri şu şekilde ifade edilmiştir:

- İlçe ve Mahalle sayısının çok olması,
- İlçe-Büyükşehir arasında koordinasyonun sağlanması,

- Tüm verilerin tek merkezde toplanması,
- Yatırımların takibi,
- Muhtarlık taleplerinin cevaplanabilmesi,
- Tüm ilçe ve mahallelere hizmetlerin ulaştırabilmesi ihtiyaçların belirlenebilmesi,
- Yerelde merkezleşme olmaması için,
- Etkin ve verimli bir yerinden yönetim için
- Kırsal projelerin üretilebilmesi

Kırsal Hizmetler ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı bünyesinde Muhtarlık Hizmetleri Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Muhtarlık birimi vasıtasıyla, bütün muhtarlıkların talepleri anında alınarak ilgili daire başkanlıklarına iletilmektedir. Bununla birlikte, büyükşehir belediyesinin web sitesinde Muhtarlık Bilgi Sistemi (MUBİS) kurulmuş, bütün muhtarlara özel sayfa oluşturulmuştur. Muhtarlar her türlü talep ve şikâyetlerini buradan doğrudan ilgili daire başkanlığına iletmektedirler.

6360 sayılı kanun ile idari ve kurumsal yapıda bir takım değişiklikler yapılması gerektiği ve Konya Büyükşehir Belediyesi'nde de buna uygun girişimler olduğu yukarıda ifade edilmiştir. Bu bağlamda Konya Büyükşehir Belediyesi'nde kurulmuş olan yeni daire başkanlıklarından ikisi tarımsal ve kırsal hizmetlerin daha fazlaca yerel halkın beklentisini karşılamaya ve onlara daha etkin ve verimli hizmet sunmalarını sağlamaya yönelik olarak oluşturulmuştur. Gerçekten de her iki daire başkanlığı da hizmet sundukları sektör ve alan itibarıyla önemli görev üstlenmektedirler.

6360 sayılı kanuna, zaman zaman, köylere yönelik yürütülecek hizmetlerin kentin öncelikleri içinde geri planda kalacağı yönünde eleştirilerde bulunulduğu görülmektedir. Ancak bu olası soruna karşı önerilmekte olan çözüm, köye yönelik hizmetlerin koordinasyonu ile ilgili daire veya müdürlüklerin oluşturulması yönündedir. Nitekim Konya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulmuş olan bu iki yeni daire başkanlığı, ortaya çıkması muhtemel bu tip sorunları çözebilecek nitelikte adımlar olarak değerlendirilmektedir.

Bölgesel Düzeyde Gerçekleştirilen Yapılanmalar

6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte Konya Büyükşehir

Belediyesi'nde idari kapasitenin geliştirilmesine yönelik olarak bölgesel düzeyde bir takım yeni oluşumlar hayata geçirilmiştir. Belediye bünyesindeki hizmet birimlerinin yerinde ve zamanında hizmet sunulabilmesi için bazı birimler bünyesinde bir takım bölgesel nitelikte yapılanmalara gidilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda aşağıdaki oluşumlar hayata geçirilmiştir:

- KOSKİ Genel Müdürlüğü bünyesinde 12 bölge yapılanması ve buna bağlı 38 alt birim oluşturmuştur.
- Fen İşleri Daire Başkanlığı bünyesinde 7 bölge yapılanması oluşturulmuştur.
- İtfaiye Daire Başkanlığı bünyesinde 110 İtfaiye Merkezi oluşturmuştur.
- Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı ve İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı 31 ilçeye görevliler tahsis etmiştir.
- Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı, Merkezde hizmet veren KOMERK ve Hanımlar Lokali faaliyetlerini merkez dışında 16 ilçede daha hayata geçirmiş öğretmen ve görevli kadrolarını oluşturmuştur.
- Park ve Bahçeler Daire Başkanlığı tüm mahallelere ulaşabilmek için 12 mobil ekip oluşturmuştur.

6360 sayılı kanunun gerekçesinde de yer aldığı üzere geniş ölçekte hizmet vermek durumunda kalan büyükşehir belediyeleri, teknik uzmanlık bilgisine sahip iş gücü ile donatılarak ve teknolojiyi etkin kullanmak suretiyle daha fazlaca verimli ve vatandaşın talep ve beklentisine uygun hizmet üretme imkânına sahip olacaktır. Bu noktada Konya Büyükşehir Belediyesinin idari ve kurumsal kapasitesini geliştirmeye yönelik girişimlerinin de aynı amaca hizmet etme güdüsü taşıdığı görülmektedir. Diğer yandan, Konya Büyükşehir Belediyesi, kapanan ve Konya Büyükşehir Belediyesi'ne devrolunan 168 beldeye ait binaların tümünde, söz konusu hizmetleri yerine getirecek birimler kurarak bu konudaki yapıcı yaklaşımını göstermiştir.

İmar ve Şehircilik *Alanında Sunulan Hizmetlerde Değişim*

Konya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı İmar ve Kent Estetiği Şube Müdürlüğü tarafından "6360 sayılı kanunla köyden mahalleye dönüşen ve imar planı bulunmayan" yerleşim sahiplerini bilgilendirmek için aşağıdaki soruların cevaplarından oluşan bir "Köyüm

Mahalle Oldu” afişi hazırlanmıştır. Bu afişte, özellikle daha önce köy olup 6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte mahalleye dönüşen yerlerde yaşayan vatandaşların söz konusu değişim karşısında sorun yaşamaları muhtemel konularda sorular sorarak onların olası sorunlarına çözüm üretmek amaçlanmıştır. Vatandaşların bu sorulara verilecek cevaplar ile yeni kanunun getirdiği değişikliklere uyumlarını artırmak ve bu yolla memnuniyet düzeylerini artırmak amaçlanmıştır. Hazırlanan afişte sorulan sorular şunlardır:

- Parselimin imar durumunu öğrenmek için ne yapmalıyım?
- Parselimin köy yerleşik alan sınırları içerisinde olduğunu öğrendim. Fakat imar planı veya köy yerleşme planı olmayan yerleşkemizde ev yapmak için ne yapmalıyım?
- Köy içerisindeki 200 metrekareden küçük parselime ne kadar büyüklükte ev yapılmasına izin verilir?
- 06.12.2012 tarihinden önce tamamlamış olduğum köy içerisindeki yapım için elektrik, su vb. kamu hizmetlerinden yararlanmak istiyorum. Ne yapmalıyım?
- Belediyemden parselimin köy dışında kaldığını öğrendim. Parselime kendi ihtiyacımı karşılamak için tarım ve hayvancılık amaçlı yapı yapmak istiyorum, ne yapmalıyım?
- Belediyemden parselimin köy dışında olduğunu ve yolu olmadığını öğrendim, ne yapmalıyım?
- Parselim köy içerisinde ve ev yapabileceğimi öğrendim, nasıl bir yol izlemeliyim?
- Köy içinde bulunan bakkalımın, ruhsatı, iş yeri çalışma izni olabilir mi?

Daire Başkanlıkları Tarafından Yürütülen Hizmetlerde Yaşanan Değişim

6360 sayılı kanun ile birlikte büyükşehirlerde farklı hizmet alanları ile ilgili bir takım yeni birimler oluşturulduğu ve söz konusu belediyelerin idari ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik somut adımlar atıldığı; bu duruma bağlı olarak Konya Büyükşehir Belediyesi’nde de benzer adımların atıldığı ifade edilmişti. 6360 sayılı kanun ile büyükşehir belediyelerinde yaşanan bir diğer değişim ise 6360 sayılı kanun yürürlüğe

girmeden önce hâlihazırda faal olan daire başkanlıklarının yürütmekte oldukları hizmetlerde ortaya çıkmıştır. Fen İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından aşağıdaki hizmetler yerine getirilmiştir:

- Köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinin ilçeye bağlanan yollarının yapım ve tamiri yapılmaktadır.
- Mahalle yollarının standartları yükseltilmektedir.
- 28 adet taşra ilçede büyükşehir belediye meclisince belirlenen ana caddelerin, metropol ilçelerdeki standartlara uygun olarak (sıcak asfalt, andezit kaldırım, bisiklet yolları) yapımı ihale edilmiştir. Bu çalışma için 160 Milyon TL'lik bir kaynak ayrılmıştır.
- 2016 yılı sonuna kadar yaklaşık 2500 km'lik bir yol ağının tamamlanması planlanmış toplam 225 Milyon TL'lik kaynak ayrılmıştır.
- Her ilçe ve mahalleye park ve bahçe hizmetleri ile eğitim binaları yapılmaya devam etmektedir.

6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte daha etkin ve verimli hizmet sunulabilmesi amacıyla Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından aşağıdaki hizmetler yerine getirilmiştir;

- Mahalleye dönüşen 168 beldede altyapı çalışmaları başlatılmış, kanalizasyon çalışmalarının kısa sürede bitirilmesi hedeflenmektedir. Buralarda su altyapıları da yenilenmektedir.
- Köyden mahalleye dönüşen 584 köyden su problemi olan yerleşim yerlerinde su problemleri büyük oranda çözülmüştür.
- Çalışmayan atık su tesisleri devralınarak hizmet vermeye başlamış, ihtiyaç olan yerlerde ortak arıtma tesisleri planlanmıştır.
- İçme suyu sıkıntısı olan tüm mahallere ilişkin fizibilite çalışmaları tamamlanmış birçoğunda kuyu açımı, kaptaj, su deposu yapımı, yeni şebeke yapımı ve ıslahı tamamlanmış 2014 ve 2015 yatırımlarıyla birlikte 2016 yılı sonuna kadar yaklaşık 210 Milyon TL'lik yatırım yapılmıştır.

Bununla birlikte, daha etkin ve verimli hizmet sunulabilmesi amacıyla ve Ulaşım, Planlama ve Raylı Sistem, İtfaiye İdaresi, Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi ve Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlıkları tarafından aşağıdaki hizmetler yerine getirilmiştir:

Ulaşım, Planlama ve Raylı Sistem Daire Başkanlığı tarafından; ulaşımda

sorun yaşanmaması için mevcut ulaşım hatlarının tamamında 30 Mart 2014 itibariyle ulaşım hizmeti verilmeye başlamıştır. 6360 sayılı kanundan sonra metropol ilçeler dışındaki kırsal ilçelerde toplu taşıma, otopark ve hallerde zabıta hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülmesi gerekirken, kırsal ilçelerin merkeze olan uzaklık mesafesi ve personel yetersizliğinden dolayı bu hizmetlerin takibi ile denetim ve kontroller mobil ekipler sayesinde acil durumlarda veya belli zaman aralıkları ile günübirlik gidiş-dönüş şeklinde yürütülmektedir.

İtfaiye İdaresi Daire Başkanlığı tarafından; itfaiye teşkilatının kısa süre içinde yangına kısa sürede müdahale edebilecek şekilde 110 ayrı noktada itfaiye merkezi açmıştır. Yeni bağlanan 584 köyün tamamına yangın söndürme aracı verilmesi planlanmış, büyük bölümü teslim edilmiştir. Türkiye'de ilk defa gönüllü itfaiyecilik teşkilatı kurulmuş, gönüllü itfaiyecilerin eğitimi tamamlanarak sertifikaları verilmiştir.

Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı tarafından; ilçelerde bilişim (mobese, veri transferi) hizmetleri tamamlanmıştır. 1/100000'lik Konya Çevre Düzeni Planı yapılarak kesinleşmiştir. Konya İl sınırı içindeki bütün yerleşim yerlerinde numarataj çalışmaları tamamlanmıştır. 1614 tane mezarlığın ot temizliği yapılmakta, bakım ve onarım ihtiyacı olanlar yapılmaya devam etmektedir.

Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı tarafından; taşradaki tarihi eserlerin envanteri çıkarılmış KUDEB aracılığı ile restorasyon işlemlerine başlanılmıştır. Ulaşım için yeni otobüsler alınmıştır.

Konya Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki birimlerin 6360 sayılı kanunun getirileri çerçevesinde yerine getirmekte oldukları hizmetlerden de anlaşılacaktır ki gerçekten de 6360 sayılı kanunun gerekçesinde de yer alan, hizmetlerin en uygun ölçekte, planlama, koordinasyon sorunları olmadan hayata geçirilmesi mümkün hale gelecektir.

Mali Yapıda Yaşanan Değişim ve Etkileri

6360 sayılı kanunla birlikte, Konya büyükşehir belediyesi açısından iş yükü artış göstermiş bu doğrultuda maliyetlerde artmıştır. Konya Büyükşehir belediyesi sınırları içinde yer alan birimlerin artması gelirlerini arttırmış ve vergi toplama alanını genişletmiştir. Yetki alanının genişlemesi kapsamında kentsel kamu hizmetlerinin fiyatlandırılması ve hizmet görme biçimlerinde farklılaşmaya yönelik yeni konular gündeme getirilmiştir.

Konya BŞB'nin hizmet sunduğu alan ile birlikte, nüfusu 2 kat artmıştır, bununla birlikte BŞB'nin geliri de 2,5 kat artmıştır. 6360 sayılı kanuni düzenleme ile büyükşehir sınırları il sınırlarına genişletildiğinden büyükşehir belediyesinin Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden aldığı pay artmıştır. Mesela Mersin ilinde büyükşehir belediyesine ve büyükşehir ilçe belediyelerine aktarılacak pay hizmet sunulacak alanın il sınırı olarak değişmesiyle birlikte %55 oranında artarken, öteden taraftan kişi başına düşen pay ise %20 oranında azalmıştır. Bir benzetme yapılacak olursa, pasta büyümesine rağmen daha fazla dilime bölünmektedir. Kanun'dan en olumlu olarak halen Erzurum, Konya, Eskişehir, Kayseri, Kocaeli büyükşehir sınırlarında oturan vatandaşlar etkilenmektedir. Buralarda hem toplamda hem de kişi başına paylar artmaktadır (Koyuncu, 2012, s. 6-7). Belirtilen bu durum yapılan görüşmeler neticesinde de ortaya çıkmıştır. Nüfus iki katı artar iken gelir ise iki buçuk katı artmıştır.

Diğer taraftan, hizmet sunulan alan açısından değerlendirildiğinde tersi bir durum söz konusudur. Hizmet sayıları onlarca kat artmış iken Konya BŞB'nin gelirleri 2,5 kat artış göstermiştir. Bu yönden değerlendirildiğinde, idari açıdan görev yükü artan büyükşehir belediyesinin gelirleri aynı oranda artış gösterememiştir.

Konya Büyükşehir Belediyesi yetkilileri gerçekleştirilen görüşmede vurgulandığı üzere belediyelerin bütçeleri yüzölçümleri ile doğrudan ilgili olması önemli bir gerekliliktir. Bu konuda yapılan görüşmelerde şu ifadelere yer verilmiştir:

Konya Büyükşehir Belediyesinin yüzölçümü yaklaşık 42.000 km²'dir. Ne kadar büyük alana sahip olursanız o kadar altyapı ve hizmet üretmeniz gerekir. Bu sebeple yüzölçümleri küçük olan belediyeler diğerlerine göre daha az harcama yapmaktadırlar. Ayrıca, 6360 sayılı kanunda fiziki büyüklüğe göre gelirlerde bir artış öngörülse de bu artış miktarı yetersiz kalmıştır. Örneğin 40.824 km² yüzölçümlü Konya Büyükşehir Belediyesinin geliri, 3.635 km² yüz ölçüme sahip (yaklaşık 12 kat daha küçük) Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin gelirlerinden çok çok aşağıda kalmaktadır. Sonuç olarak belediyelerin bütçelerinin büyük bölümü fiziki belediyeçilik hizmetlerinden dolayı yüzölçümleriyle orantılı olarak harcadığı dikkate alınarak mücavir alanları büyük olan belediyelerin gelirlerinde ciddi oranda artış yapılması için gerekli kanuni düzenlemeler yapılmalıdır.

Mali açıdan getirilen bir diğer eleştiri, büyükşehir bünyesindeki ilçe belediyelerinin görevlerinden birçoğunun büyükşehir belediyesi

tarafından yerine getirilmeye başlanması durumudur. Diğer bir ifadeyle 6360 sayılı kanunla birlikte, ilçe belediyelerin görev ve sorumlulukları azalarak, bu görev ve sorumlulukların birçoğu büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Bu konuda yapılan görüşmelerde şu ifadeler vurgulanmıştır:

6360 sayılı kanun ile ilçe belediyelerinin gelirleri artmasına rağmen, daha önce yapmakta oldukları itfaiye, toplu ulaşım, mezarlıklar, su ve kanalizasyon, su ve atık su arıtma, katı atık, meydan, bulvar ve otopark yapımı vb. gibi büyükşehir belediyesine ait görevleri yapmamaya başlamışlardır. 6360 sayılı kanundan sonra bu görevleri ilçelerde büyükşehir belediyeleri yapmaya başlamıştır. Buna göre ilçe belediyelerinin gelirleri artmasına rağmen kanunla verilen görevleri azalmış, bu görevlerden çok önemli olanları büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Ayrıca 6360 sayılı kanun ile Büyükşehir Belediyelerinin gelirleri artmış ise de hizmet ve sorumluluk alanlarına göre orantılı bir artış olmamıştır.

Diğer taraftan, sorumluluk alanları genişlemesiyle birlikte büyükşehir belediyeleri birçok hizmeti yapmak için borçlanmaya başlamışlardır. Personel sayısı ve giderleri 6360 sayılı kanundan sonra ciddi oranda artış göstermiştir. Özellikle Konya gibi geniş coğrafi alana sahip büyükşehirlerde hizmet alanları çok genişlemiş, kişi başına düşen yatırım maliyeti katlanarak artmıştır. Şu anda bütün belediyelerin "mal, hizmet ve yapım işi satın almaları sebebiyle milyonlarca lira tutarında KDV alacağı bulunmaktadır. Konya BŞB'de KDV alacaklısı konumundadır. Bu alacakların belediyelere iade edilmesi halinde belediye bütçeleri bir nebze olsun rahatlayacaktır. Bu alacakların nakit olarak değil, belediyelerin ödeyeceği Vergi ve SKG pirim tutarlarıyla da mahsup edilebileceği yönünde öneriler görüşülen yetkililer tarafından dile getirilmiştir. Konya Büyükşehir Belediyesi, kent içi ulaşımı incelendiğinde 65 yaş üstü yolcuların günlük toplam yolcuların % 15'ini oluşturduğu belirtilerek, 65 yaş ücretsiz taşıma için devlet desteğinin olması gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, tramvay için kullanılan ticari elektrik için en düşük tarifenin alınması talep edilmektedir.

6360 sayılı kanunun büyükşehir belediye sistemine bir diğer etkisi, büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı sorunsalıdır. Büyükşehir Belediye sistemi içinde hizmetlerin etkin ve dengeli olarak yürütülmesi açısından merkez (metropol) ilçeler ile merkez dışındaki ilçeler arasında görev, yetki ve kaynak bakımlarından farklılık oluşturulmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Büyükşehir

belediyesinin kendi sorumluluk alanında tatmin edici hizmet götürmesinin önündeki en büyük engellerden birisi de taşra ilçe belediyelerince bütçe ve kaynak eksikliği nedeniyle kendi sorumluluklarındaki hizmetleri büyükşehir belediyesine yönlendirmek istenmesidir. Merkez metropol ilçelerin gelirleri ve kaynakları taşraya göre daha yüksek durumdadır. Ayrıca merkez ilçeler birçok altyapı problemini de halletmiş durumdadır. Burada eşitliğin sağlanması için ve en azından belirli bir standart oluşuncaya kadar taşradaki ilçeler lehine pozitif ayrımcılık yapılarak destek sağlanması taşra ve merkezi ilçelerin hizmet standartlarını yakınlaştıracaktır. Taşranın gelişmesi her zaman şehirlere göçü de engelleyecektir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 9'uncu maddesinde "Yerel makamların mali kaynaklarının Anayasa ve kanunla belirlenen sorumluluklarla orantılı olacağı" hüküm altına alınmıştır. Sürdürülebilirlik açısından 6360 sayılı kanunla gelen sorumluluk alanlarına yeterli hizmeti götürülebilmesi için mali kaynakların yeterli ölçüde artırılması gerekmektedir. Hizmetlerin sürdürülebilirliği açısından Büyükşehir Belediyelerinin gelirlerinde artış yapılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Konya BSB'nin gelirleri yeterli değildir. Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payın daha fazla olmasının önemli bir gereklilik olduğu gerçekleştirilen görüşmelerde vurgulana hususlardır.

Sonuç ve Değerlendirme

6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle 14 yeni büyükşehir belediyesi ile birlikte büyükşehir sayısı da 30'a yükselmiştir. 6360 öncesi süreçte İstanbul ve İzmit illerinde uygulanan sistem 6360 sayılı kanun sonrası dönemde büyükşehirlerin tamamında uygulamaya konulmuş ve büyükşehir belediyelerinin hizmet sunduğu alan belediye sınırlarından il mülki sınırına genişletilmiştir. İlçe belediyelerinden de aynı uygulamaya geçilmiş, hizmet sunulan alan ilçe mülki sınırı olarak genişlemiştir. Büyükşehir olan yerlerdeki il özel idareleri kapatılarak, köy ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve mahalleye dönüştürülmüştür. Bu bağlamda, 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra uygulamaya konulan 6360 sayılı kanun ile birlikte ülkenin yaklaşık % 92'si şehirli olmuştur. 6360 sayılı kanunla birlikte, büyükşehir olan illerde "Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları" kurulmuş, yerel yönetim kuruluşlarına genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylarda değişim olmuş; büyükşehir belediyelerine ve büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay artırılmıştır.

Konya Büyükşehir Belediyesi de 6360 sayılı kanundan etkilenen illerden birisidir. 6360 sayılı kanun sonrası dönemde, Konya Büyükşehir Belediyesi'nde kurumsal, idari ve mali açıdan önemli değişimler yaşanmıştır. Büyükşehir Belediye Meclisi üye sayısı yaklaşık 5 kat artarak 130'a yükselmiş, kapatılan belde belediyeleri ve il özel idaresinin personeline büyükşehir belediyesine devir gerçekleştirilerek personel sayısında artış gerçekleşmiştir. Yaklaşık 700 kamu personeli (işçi ve memur) büyükşehir belediyesine devredilirken, memur sayısında yaklaşık % 48'li bir artış gerçekleştirilerek memur sayısı 1128'e yükselmiştir.

Bununla birlikte büyükşehir belediyesinin hizmet sunduğu alan il mülki sınırına genişleyerek, 2100 km²'den 41000 km² 'ye yükselmiştir. Hizmet sunulan alan ile birlikte büyükşehir belediyesinin sorumlu olduğu yol ağı da yaklaşık 10 kat artarak, 510 km'lik alandan 5000 km'ye çıkmıştır. Konya Büyükşehir Belediyesi 6360 sayılı kanun öncesi dönemde 3 ilçe 170 mahalleye hizmet sunarken, 2014 yerel seçimlerinden sonra 31 ilçe ve 1188 mahalleye hizmet sunmaya başlamıştır. Ulaşım hizmetlerinde, otobüs terminali işletmelerine, mezarlık hizmetlerinden, bazı alt yapı hizmetlerine, sosyal ve kültürel hizmetlere göre birçok alanda görev ve yetkileri artan büyükşehir belediyesi geniş bir coğrafi alanda sunmaktadır.

Gerçekleştirilen görüşmelerde vurgulandığı üzere, coğrafi açıdan bakıldığında görev ve faaliyet alanı 10 kat artan büyükşehir belediyesinin gelirlerinin yaklaşık 2,5 kat artmış olması hizmet sunumu noktasında zorluklara sebep olacağı söylenilebilir. Bunun yanında hizmet sunulan nüfus olarak artışın 2 kat olduğu dikkate alındığında, gelirlerin 2,5 kat artmış olması hizmetlerin başarı düzeyini artıracak bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bu konuda büyükşehir belediyesi yetkilileri gerçekleştirilen görüşmelerde şu hususlar vurgulanmıştır:

6360 sayılı kanunun Konya Büyükşehir Belediyesi üzerinde önemli etkileri olmuştur. Yerel hizmetleri sunma kapasitesinde ve etkin ve verimli hizmet sunma noktasında gelişmeler yaşanmıştır. Mahalli alanda BŞB ile ilçe belediyeleri arasında koordinasyon noktasında sorun olmamıştır. İlçe belediyelerinin tek başlarına etkin olarak yapamayacağı birçok hizmet BŞB'ye geçmiştir. (Alt yapı, yol, ulaşım vb.) Mezarlık, ilaçlama gibi hizmetler daha önce etkin bir şekilde yürütülemezken, yeni kanun ile bu hizmetler de BŞB'ye geçmiştir.

6360 sayılı kanun sonrası süreçte, büyükşehir belediyesinin kurumsal kapasitesini artırmaya yönelik olarak birçok yeni birim oluşturulmuştur. Tarımsal hizmetler Daire Başkanlığı, Kırsal Hizmetler ve Koordinasyon

Daire Başkanlığı ve Muhtarlık Hizmetleri Şube Müdürlüğü bunlardan bazılarıdır. Tarım ve hayvancılık alanında gerçekleştirilen hizmetlerle birlikte, köylerin mahalleye dönüşmesi sebebiyle kırsal alanda sunulacak hizmetler noktasında, birimler arasında koordinasyonun sağlanması noktasında bu birimlerin oluşturulmasının önemli bir kazanım olduğu söylenilebilir. Bununla birlikte, özellikle Muhtarlık Hizmetleri birimi ve birim bünyesinde oluşturulmuş Muhtarlık Bilgi Sistemi (MUBİS) aracılığıyla tüm mahalle muhtarları her türlü istek, şikâyet ve önerilerini Konya Büyükşehir Belediyesi'ne ve ilgili daire başkanlıklarına aktarabilmektedir. Bu şekilde sorunlar konusunda daha çabuk haberdar olunup, çözüm üretilmesine yönelik çabalar ortaya konulabilir.

İmar ve Şehircilik alanında, İmar ve Şehircilik Dairesi başkanlığı tarafından "6360 sayılı kanunla köyden mahalleye dönüşen ve imar planı bulunmayan yerleşim sahiplerini bilgilendirmek" amacıyla "Köyüm Mahalle Oldu" adlı bir çalışma gerçekleştirilmiş, vatandaşlar değişiklikler konusunda bilgilendirilmiştir. Bununla birlikte, bölgesel düzeyde yeni idari birimler kurularak yerel hizmetlerin daha hızlı, etkin ve etkili götürülmesi amaçlanmıştır. KOSKİ, Fen İşleri, İtfaiye, Çevre ve Koruma Kontrol, İmar ve Şehircilik, Park ve Bahçeler, Basın Yayın ve Halka İlişkiler Daire Başkanlıkları, farklı sayıda ve farklı bölgelerde birimler kurup, yetkilileri görevlendirerek sorunlara yerinde müdahale etme imkânı bulup ve çözüm üretme noktasında hizmette yerindelik ilkesine uygun hareket etme çabasını ortaya koymuştur.

Tüm bunlarla birlikte, altyapı, çevre, ulaşım, sosyal ve kültürel hizmetlerin sunulması noktasında, KOSKİ, fen İşleri, İtfaiye, Ulaşım Planlama ve Raylı Sistem, Çevre Koruma ve Kontrol, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi tarafından kırsal alanda hizmetler sunmaya başlanmıştır. Konya BŞB tarafından sunulan birçok hizmet kalemine bakıldığında Büyükşehir Kanununun özellikle Kırsal İlçe ve Mahalleler açısından önemli bir atılım olduğu gerçekleştirilen görüşmelerde altı çizilen bir husustur. 6360 sayılı kanunun olumlu etkileri vurgulanarak, 6360 sonrası süreçte Konya Büyükşehir Belediyesi'nin başarılı olduğu hususu Konya Büyükşehir Belediyesi yetkilileri tarafından vurgulanmıştır. Bu konuda ifade edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir:

6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle büyükşehir bünyesindeki metropol ilçelerde yürütülen belediyecilik hizmetleri, aynı şekilde taşra ilçelerde de yürütülmeye başlanmıştır. Yapılan hizmetler vatandaşların takdirini toplamıştır. 31 ilçeye 2 yıllık süreçte kendi yatırım bütçelerinin 10 ila 15 katı arasında yatırım yapılması bunun en büyük göstergesidir.

Örneğin Halkapınar ilçemize sadece 1,5 yıllık süreçte Büyükşehir Belediyesinin 15 Milyon TL yatırım yaptığını ve Halkapınar Belediyesinin yıllık yatırım bütçesinin 800 bin TL civarında olduğunu düşünülürse bu kanunun gerekliliği vurgulanabilir. İlçelerdeki İmar çalışmaları için 22 Milyon TL'lik yatırım devam etmektedir. Tüm tarihi Cami, Mescit, Türbe, Han restorasyonları ile ilgili çalışmalar başlamış ve devam etmektedir.

Büyükşehir Belediyesinde, sorumluluk alanı içine giren tüm ilçe ve mahallelere hizmetlerin ulaştırabilmesi, ihtiyaçların belirlenebilmesi, bölgesel projelerin hayata geçirilebilmesi için yeni birimlerin kurulması önemli bir gelişmedir. Her yıl 31 ilçe 1614 mezarlıkta temizlik çalışmaları devam etmektedir. Bunun yanında, her ilçeye cenaze aracı ve greyder desteği verilerek bu hizmetlerin yerinden yapılması sağlanmıştır. Büyükşehir dışındaki 28 ilçenin mezarlıklarına Mezarlık Bilgi Sistemi kurulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Tüm mahallelere çocuk oyun alanı olan park çalışması planlanmış, 2016 yılı itibarıyla 452'si tamamlanmıştır. Her mahalleye muhtarlık odası ve sosyal alan bulunan mahalle büyüklüğüne göre 12 farklı modeli olan mahalle konakları planlanmış, bir kısmı yapılmış ve bir kısmı yapılmaya devam etmektedir. Tarımsal destekleme ve kırsal kalkınma noktasında 387 mahallede 25 bin çiftçiye eğitim verilmiştir. KOMER aracılığıyla tüm ilçelerde yaklaşık 250 branşta eğitim faaliyetleri yürütülmektedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi yöneticileri ile gerçekleştirilen görüşmede ifade edildiği üzere 6360 sayılı kanunun bir diğer önemli noktası, büyükşehir olma da "demografik ölçütten" "mekânsal ölçüte" geçilmesidir. Kanun sonrasında nüfus kriterine bakılmaksızın büyükşehir olan illerde, belde belediyeleri kapatılmıştır. Konya ilinde de, 168 belde belediyesi kapatılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Gerçekleştirilen görüşmelerde bu husus şu şekilde vurgulanmıştır:

Belde belediyelerin kapanması olumlu bir husustur. Kapanan belediyelerin başkanları ya Konya'da ya da Ankara'da makam araçları ile gereksiz masraf yapıyorlardı. Bütçeleri personellerine bile yetmiyordu. Gereksiz mali yük getiriyordu. Belde belediyeler kapanmamış olmasaydı, onlar kendi bütçeleriyle bu hizmetleri yapamazlardı (100 yıllık geliri bile yetmezdi). Belde belediyeleri için, birçok ihale yapılmış ve yatırımlar gerçekleştirilmiştir (yol, alt yapı vb.). Bu sistemle kamusal hizmetlerde etkinlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Konya Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden hareketle 6360 sayılı kanunun yansımaları çalışmada değerlendirilmiştir. Sonuç olarak,

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 6360 sonrası süreçte kurumsal anlamda başarılı bir örgütlenme ve personel sistemi oluşturduğu, yerel düzeyde sunulan kamusal hizmetlerin sayısının arttığı, hizmet sunulan alan genişlemesine rağmen hizmet sunumunda etkinlik ve verimliliğin sağlanmaya yönelik çaba gösterdiği söylenilebilir. 6360 sayılı kanununa yönelik getirilen olumsuz eleştiriler olmasına rağmen, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 6360 sonrası süreci iyi yönettiği ve buna yönelik etkili ve etkin çabalar ortaya koyduğu bu yönüyle değerlendirildiğinde başarılı olduğu söylenilebilir. Ancak yöneticilerin de ifade ettiği üzere hizmet sunulan faaliyet alanı ile bütçe ve personel oranında önemli sorunların ilerleyen dönemlerde yaşanması da olasıdır. Bu nedenle 6360 sayılı kanunun yeniden gözden geçirilerek illerin coğrafi durumu, erişebilirlik vb. hususlara göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Kaynakça / References

5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5747.pdf>. (05.01.2018).

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>. (12.01.2018).

Arikboğa E. (2013). Geçmişten geleceğe büyükşehir belediye modeli, *Yerel Politikalar Dergisi*, 3: 48-96.

Aydın, S. Şenol (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı, *Kişisel Görüşme*

Ayyıldız M., Çiçek A. ve Ayyıldız B. (2016), 6360 sayılı büyükşehir yasasının kırsal kesime olası etkileri, *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*, TARGİD Özel Sayısı: 280-285.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0690.pdf>. (07.01.2018).

Canpolat, H. (2010). Türk yerel yönetim sisteminde ölçek reformları ve 5747 sayılı kanunla ilgili yargı kararlarının değerlendirilmesi, *Türk İdare Dergisi*, 467: 79-113.

Çolak, D. Ç., Sağlam, H. ve Topal, A. (2017). 'Bütünşehir' modelinin 2014 büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerine etkileri, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 26(2): 1-47.

Ekiz, M. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanı, Kişisel Görüşme

Erol, N. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı, Kişisel Görüşme

Gezgüç, G. M., Aldemir, C. ve Uzun, T. (2015). 6360 sayılı kanun ve Muğla örneği, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18): 461-477.

İncikli, Y. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Bilgi İşlem Dairesi Başkanı, Kişisel Görüşme

İzci F. ve Turan M. (2013), "Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1): 117-152.

Kılca, H. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşaviri, Kişisel Görüşme

Kılınc, G. (2010). Çeyrek asırlık bir tecrübe: Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin yapılanması ve Kayseri büyükşehir belediyesi örneği, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 19(1): 67-89.

Koyuncu, E. (2012). Yenilenen yerel yönetim sisteminde belediye ve il özel idarelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden alacakları payların karşılaştırmalı analizi, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Politika Notu, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1352878676-4.Yenilenen_Yerel_Yonetim_Sistemi_Karsilastirmali_Analizi.pdf.

Okur, H. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri, Kişisel Görüşme

Özdemir, S. ve Meşhur, M. Ç. (2011). 5216 sayılı büyükşehir belediyesi yasası'nın belde belediyelerinin planlama süreçleri üzerinde yarattığı etkiler, *Megaron Dergisi*, 6(3): 171-183.

Özgür, H. ve Savaş Yavuzçehre, P. (2016). Türkiye'nin büyükşehir belediyesi sistemi: 1982-2015, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1): 903-926.

Polatoğlu, A. (2015). Büyükşehir belediye modeli ve Türkiye'de uygulanması üzerine düşünceler, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1): 43-63.

Tekin, Ö. F. (2018). Türkiye'de büyükşehir yönetimi ve 6360 sayılı yasanın getirdiği değişim: Konya örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55: 84-105.

Uslu, E. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı, Kişisel

Görüşme

Yazlık, M. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Koordinasyon Dairesi Başkanı, Kişisel Görüşme

Yenilmez Y. (2016), Konya Büyükşehir Belediyesi Mali Hizmetler Dairesi Başkanı, Kişisel Görüşme

Summary

Article 127 of the 1982 Constitution is the basis of the metropolitan municipality system in Turkey. Based on Article 127 of the Constitution, in the year of 1984, the Law no. 3030 on Metropolitan Municipality was adopted. This law has been in force for twenty years and has been abolished by the law no. 5216 adopted in 2004. The scale and population criteria have been introduced to establish the metropolis by the law. The Law No. 6360, adopted in 2012 and put into practice after the March 30, 2014 local elections, has made significant structural and functional changes to the metropolitan municipal system. Fourteen new metropolitan municipalities were established by the law, and in the cities where there were a total of thirty metropolitan municipalities, the borders of the metropolitan municipalities were extended to the provincial property border, and the borders of the district municipalities were expanded to the county property boundary. At the same time, in these cities, the provincial special administrations were closed and the legal entities of the municipal municipalities and villages were abolished and transformed into neighbourhoods. Konya is one of the metropolitan cities where this transformation is implemented.

From this point of the view, the main problem of the study is to examine Konya Metropolitan Municipality, based on Law No. 6360, change and transformation of metropolitan municipality system of in Turkey. The aim of the study is to evaluate how the Konya Metropolitan Municipality has changed in the field of duties and activities, by the Law No. 6360. In this study, firstly, the historical process of development and change in the system of metropolitan municipalities in Turkey are examined. The study which, deals with the effects of the legal regulations on the metropolitan municipal system, finally, the impact of the 6360 numbered law on the administrative and financial structure of the Konya Metropolitan Municipality is examined.

In the study, it can be stated that Konya Metropolitan Municipality has experienced important institutional, administrative and financial changes

in the period after the law no 6360 when the information and findings obtained are taken into consideration. The number of personnel of the metropolitan municipality has increased about 50%, the area served by the metropolitan municipality has expanded to the city boundary, and the service area has increased approximately 20 times. In addition to the service area, the road network in which the metropolitan municipality is responsible has also increased about 10 times. Konya metropolitan municipality which gains more responsibility and authority serves a wide range of geographical services, ranging from transportation services to bus terminal businesses, cemetery services, infrastructure services, social and cultural services, and many other services.

After the law no 6360, many new units were established to increase the institutional capacity of the metropolitan municipality. New units have been established in different regions within the newly established departments and directorates as well as previously established departments and directorates. By means of these units, it is aimed to find the opportunity to intervene timely on the problems and to produce solutions. This can be regarded as an effort to act in accordance with the principle of subsidiarity in service. Besides, at the point of presentation of infrastructure, environment, transportation, social and cultural services, Konya metropolitan municipality provides services in rural areas through different units. Considering the many services provided by Konya Metropolitan City, it can be stated that the Metropolitan Law is an important breakthrough especially in terms of Rural Districts and Neighborhoods.

As a result, it can be said that the Konya Metropolitan Municipality has established a successful organizing and personnel system after the law no 6360 period, increased the number of public services provided at the local level, and tried to provide efficiency and effectiveness in service presentation despite the enlargement of the service area. Although there are negative criticisms against the law no 6360, it can be deduced that the Konya Metropolitan Municipality has managed the process well after 6360 and has made an active endeavour for this process.